

Bygherrerapport vedrørende arkæologiske forundersøgelser ved Dronningens Kvarter, matrikel 1a, Henneberg Ladegård ved Erritsø.

VKH 7035 Dronningens Kvarter, Erritsø sogn, Elbo Herred, Vejle Amt
17.03.02
KUAS. Journal.nr. 2003-2122-1704

Fig 1: Arealet ved Dronningens kvarter inden udgravning set fra sydøst

Indholdsfortegnelse

Abstract	side 2
Indledning	side 2
Topografi	side 3
Fortidsmindelandskab	side 3
Undersøgelsesområdet	side 4
Prøvegravningens resultater	side 4

Fig 2: Arealet ved Dronningens kvarter, set fra nordvest.

Abstract

Ved prøvegravning forud for byggemodning ved Dronningens kvarter lige syd for E45 mellem Taulov og Erritsø sydvest for Fredericia fremkom en lang række anlæg i form af stolpehuller, gruber og fyldskifter. Hovedparten af anlæggene var lokaliseret på et let skrånende bakke drag som steg op vest for en større lavning. Det blev ved forundersøgelsen erkendt spor efter mindst 4 langhuse. Ved en række anlæg fremkom der keramik. Denne var i hovedsagen fra århundrederne omkring Kristi fødsel. I en grube fremkom fund fra yngre stenalder i form af keramik, flintafslag og en komplet miniaturemejsel.

Indledning

I forbindelse med anlæggelse af erhvervsvirksomhed på arealet ved Ladegård Skov øst for Taulov i erhvervsområde E4, lokalplan 243. Fredericia kommune, blev der i maj/juni 2007 efter aftale med bygherren, Fredericia kommune, foretaget en forundersøgelse af det berørte område.

Det undersøgte areal var på omkring 88.700 m².

Der blev ved undersøgelsen gravet 3.956 m søgegrøft á 2 meters bredde fordelt på 33 forskellige grøfter.

Undersøgelsen blev foretaget i perioden 22/5-04/6 2007 af arkæolog Bjørnar Måge. Muldafrømningen blev udført med gravemaskine med gummihjul fra firmaet Davidsen & Partners A/S, fra Fredericia.

Topografi

De undersøgte områder var ved undersøgelsens start dækket af rug der stod i omkring en halv meters højde.

Området er let kuperet morænelandskab med flere små fugtige lavninger og vandhuller.

Den østlige del af det undersøgte område består af en relativt flad lavning med spor af fugtige lavninger og en del tørvedannelse. Mod vest stiger landskabet gradvis op ad mod en ret flad bakkekam som udgør undersøgelsesområdets vestligste grænse.

Lokaliteten ligger knapt 2 km nord for Lillebælt.

Fig 3: Udgravningsfeltet med Lillebæltsbroen i baggrunden.

Undergrunden på bakkedraget består i hovedsag af gullig-beige sandet ler, i de lavere områder er undergrunden præget af gulgrå sandet ler med et relativt kraftigt indslag af mere humøse tørvedannelser.

Fortidsmindelandskabet.

I lokalområdet rundt om VKH 7035 Dronningens Kvarter er der gennem tiderne registreret en række boplads- og bebyggelsesspor fra forskellige forhistoriske perioder.

20 meter nord for lokaliteten blev der ved anlæggelsen af tilkørselsvej (Dronningens Kvarter) til industrikvarteret i år 2004 udgravet en bebyggelse med et middelalderlig hus fra omkring 1250-1300 e.Kr.(VKH 6623)

50 m nord for Dronningens Kvarter blev der ved nedlæggelse af gasledning i 1986 erkendt bopladsspor fra yngre stenalder, bronzealder og førromersk jernalder (sb. 82 Taulov sogn).

Umiddelbart øst for undersøgelsesområde ved Dronningens Kvarter fremkom der ved udgravninger ved Henneberg Ladegård vinteren 2007 minimum 10 huse fra henholdsvis førromersk jernalder og tidlig middelalder.

200 meter syd/sydvest for Dronningens Kvarter blev der i foråret 2006 ved Kristinebjerg udgravet en bebyggelse med seks langhuse fra førromersk jernalder og ældre romersk jernalder (sb. nr. 107 Taulov sogn).

350 meter vest for lokaliteten fremkom der ved arkæologiske undersøgelser i 1997 rester af to tidlig middelalderlige hustomter (sb. nr. 92 Taulov sogn)

500 m øst for Dronningens Kvarter fremkom der ved udgravningerne ved Ladegård Skov i sommeren 2006 (VKH 7006) mindst 8 huse fra jernalder og tidlig middelalder.

Endvidere er der i nærområdet, på markerne omkring lokaliteten, opsamlet en række flintafslag, som vidner, om at lokaliteten og området omkring den har været beboet i alle perioder fra stenalder og fremefter. Et faktum som nok i høj grad skyldes den ideelle beliggenhed tæt ved Lillebælt.

Undersøgelsesområdet

Ved undersøgelsen blev der gravet i alt 29 tilnærmelsesvis nord-syd gående søgegrøfter og 4 mere nord/nordvest - syd/sydpøst orienterede grøfter af 2 meters bredde med en indbyrdes afstand på mellem 20 og 25 meter. Søgegrøfterne blev anlagt med gravemaskine på gummihjul, der afgravede mulden til undergrundens overflade, hvor både nye og gamle nedgravninger kunne iagttages. Alle søgegrøfter og de deri fundne spor efter nedgravninger er i felten indmålt med GPS tegnet i målestok 1:200. Overfladefyld og -karakter i samtlige anlæg er beskrevet. Enkelte af de arkæologiske anlæg er endvidere snittet og deres bredde og dybde er noteret.

Prøvegravningens resultat

Der fremkom i alt 516 anlæg i undersøgelsesområdet. Hovedsaglig stolpehuller og større fyldskifter og/eller gruber. Videre fremkom enkelte kogestensgruber.

Ved undersøgelsen blev der anvendt 55 forskellige fundnumre.

Fire af de indsamlede fundnumre var løsfund mens de resterende var fra arkæologiske anlæg.

Af fundnumrene fra anlæggene var de 35 keramik, 14 flintafslag, 1 brændte ben samt 1 flintemejsel..

På grundlag af fundene fra forundersøgelsen blev der udpeget fem områder som er prioriteret til en videre egentlig arkæologisk undersøgelse. De prioriterede områder dækker et areal på omkring 15.500 m².

Prioriteret område 1; der omfatter et område på 1711 m², ligger helt mod vest i det undersøgte område. I dette område fremkom resterne af et nord-sydorienteret hus, en del løse stolpehuller samt en større grube. Huset er ikke nærmere dateret, men ud fra dets konstruktion er det måske resterne af en tidlig middelalderlig landbebyggelse.

I gruben, A12, som fremstod med et gråbrunt til brungråt let heterogent sandet lerfyldt fremkom der en lang række flinteafslag, enkelte grove karsideskår samt en komplet miniaturemejsel. Gruben skal formodentlig dateres til yngre stenalder.

Fig 4: Grube A 12 med stenalderkeramik og flintemejsel.

Fig 5: Flintemejsel.

Prioriteret område 2; er med sine 11.530 m², det største af de udpegede områder. Området, som går fra toppen af bakkedraget og ned mod og lidt ud på den øst for liggende lavning, havde en stor koncentration af stolpehuller og mindre gruber. Langs bakkeskråningen fremkom resterne af minimum fire langhuse, mens der på en lille højning i den østforliggende lavning fremkom minimum endnu et langhus.

Fig 6: Anlæg i grøft 7

I den østlige del af område 2 omkring et mindre vandhul fremkom en række større vandaflejrede fyldskifter. I disse fyldskifter fremkom en mængde keramik, herunder større karstykker indeholdende brændte ben. Disse repræsenterer formodentlig udsmidslag fra den omgivende bebyggelse, en tolkning af fundet som en slags vådoffer kan imidlertid ikke udelukkes.

Fig 8: A 63 og 64, fugtige lavninger med udsmidslag.

Ved en lang række anlæg i område 2 fremkom der keramik. Skårene var i hovedsagen karsideskår som alene bredt kan dateres til jernalder, enkelte randskår dateret til ældre romersk jernalder fremkom imidlertid også.

Bebyggelsen i område 2 består nok af konstruktioner fra forskellige tidsepoker. Det er således sandsynligt, at enkelte af de afdækkede anlæg er samtidige med den gård fra tidlig middelalder som tidligere er udgravet lige nord for område 2. Keramikken viser tillige at en del af bebyggelsen er fra ældre romersk jernalder.

Prioriteret område 3; på 350 m² som ligger omkring 40 meter syd for område 2 består af en række mindre stolpehuller. Disse mindre stolpehuller er enten resterne af et hegnsforløb eller en del af et spinkelt hus.

Prioriteret område 4; på 1170 m² ligger 250 meter øst for område 1 på den anden side af den centrale lavning. Området ligger på en lille lav bakkekam øst for et nu opfyldt vandhul. På området fremkom en staklade samt enkelte spredte stolpehuller og fyldskifter. Landmanden som har dyrket disse marker de sidst 50 år fortalte endvidere, at der i dette område gennem årene er fundet en række stenøkser. Videre berettede han om, at der ved opfyldning af det før omtalte vandhul var fremkommet enkelte stolpehuller.

Fig 9: Prioriteringsområde 4 og 5 set fra nord

Prioriteret område 5; 710 m² beliggende helt mod sydøst i det undersøgte område består af spredte stolpehuller og fyldskifter. Som ved område 4 er argumentationen for en yderligere undersøgelse på stedet også her understøttet af efterretninger fra den lokale landmand. Det skal bemærkes at område 4 og 5 kun ligger omkring 50 meter vest for den tidligere udgravede førromerske bebyggelse ved Henneberg Ladegård. (VKH 6940 omr.3)

De prioriterede områder vil kræve en arkæologisk undersøgelse i det omfang de vil blive berørt af anlægsarbejde, jf. museumslovens § 27.

Vejle Museum
08.06.2007.
Bjørnar Måge